

ПРИНЦИПИ УКЛАДАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО СЛОВНИКА КУЛІНАРА

Хомутова Т., ГР. ТХ-20

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. С.М. Руденко
Харківський державний університет харчування та торгівлі

У 2011 році побачив світ перший український термінологічний "Словник кулінара" Л.З. Шильмана, С.М. Руденко (видавництво Глухівського педагогічного університету), метою якого є озброєння майбутнього вчителя з кулінарії професійною термінологією. Однак цей словник представляє інтерес і для технологів-професіоналів.

Терміни, що ввійшли до «Словника», охоплюють різні аспекти кулінарії:

- терміни, що характеризують спеціальність (*кулінарія, кулінар*);
- терміни теоретичної кулінарії (*денатурація білків, клейстеризація крохмалю, окислення жирів* тощо);
- терміни, що характеризують продукти, які формують або поліпшують якість продукції (*агар, агароїд, фуццеларан, спеції, глутамат натрію*);
- терміни, що характеризують прийоми кулінарного оброблення продуктів (*відбивання, обпалення, освітлення бульйонів, заварювання чаю* тощо);
- терміни, що характеризують різні види кулінарної та кондитерської продукції: напівфабрикати, кулінарні вироби, страви, напої, кондитерські вироби (*азу, борщі, пюре, вергуни, креми* тощо).

Дефінування термінів було здійснено насамперед на основі нормативних документів, у яких фігурує безпосереднє визначення певних понять або з яких опосередковано, через контекст, окреслюється термінологічне значення. Такими документами, зокрема, є збірники рецептур страв української кухні. Поряд з цим використані і словники, довідники, видані раніше.

Критеріями відбору термінів до "Словника кулінара" були, перш за все, частотність їх уживання в текстах зі спеціальності, їхня цінність для досліджуваної терміносистеми, доцільність уживання в певних контекстах аналізованої мови спеціального призначення.

Вважаємо, що оволодіння студентами-технологами та студентами – майбутніми педагогами термінологічним мінімумом понять, представленим у словнику, стане основою для подальшого осягнення ними системних засад отримуваної спеціальності.

ОСВОЄННЯ ІНШОМОВНИХ ЛЕКСИЧНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ (НА ПРИКЛАДІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЛЕКСИКИ)

Шевченко Ю.В., гр. Б-11

Науковий керівник – канд. філол. наук, доц. О.А. Покровська
Харківський державний університет харчування та торгівлі

На сучасному етапі розвитку українського мовознавства важливого значення набуває питання про вироблення й удосконалення принципів та засад мовної політики, зокрема тих положень, що стосуються іншомовних запозичень. Активізація цього стану та широка участь іншомовних слів у мовних процесах сучасної української мови потребують не лише загального теоретичного осмислення, але й розробки конкретного механізму визначення етапів і міру пристосування запозичених слів мовою-рецептором. Усебічний аналіз іншомовних слів, з'ясування доцільності, перспективності чи недоречності його функціонування у мові та мовленні неможливе без звернення до мовленнєвої компетенції носіїв мови.

Розрізняють екстралінгвальні та лінгвальні причини запозичення іншомовних слів. Традиційно серед зовнішніх причин, що викликали бурхливе зростання запозичень наприкінці ХХ початку ХХІ ст., виділяють такі: наукові, економічні, суспільно-політичні.

Серед важливих лінгвальних причин можна виділити такі: необхідність у даному слові, у називанні для усунення непорозуміння між партнерами (*інвестор, дивіденд, дефолт, трейдер, брокер, ф'ючерс, дисконт*); необхідність у позначенні комунікативно актуального поняття, що стосується життєво важливих інтересів широкого кола людей (*ваучер, субсидія*); необхідність спеціалізації понять у тій чи іншій сфері (*аудитор – бухгалтер-ревізор*); тенденція до заміни описових зворотів однослівними найменуваннями (*лейбл – товарна етикетка з фірмовим знаком*); наявність у мові-рецепторі усталених сполук, які обслуговують відповідну галузь.

Отже, висновок про обґрунтованість чи необґрунтованість запозичення можна зробити лише з часом, прогнозуючи, таким чином, долю запозиченого слова у мовленні, попередньо провівши відповідні дослідження щодо виявлення ступеня адаптації іншомовного слова. Таке дослідження корисне з того погляду, що на його основі можна зробити певні рекомендації, відкоригувати процес запозичення іншомовних слів, не вдаючись до крайнощів.